Lieta Nr.142290511
1-2032-12/14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2012.gada 3.maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese L.Hāzenfuse

piedaloties pieteicēja *R.E.* likumiskās pārstāves *Ž.E.* pārstāvim *M.K.* un atbildētājas Salaspils pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Salaspils novada domes pārstāvei *I.S.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *R.E.* (personas kods */personas kods/*) pieteikuma par Salaspils novada domes Administratīvās komisijas 2011.gada 16.novembra lēmuma Nr. D62-521/2011 (protokols Nr.EM 307593) atcelšanu un zaudējumu Ls 36 apmērā atlīdzināšanu par juridiskās palīdzības sniegšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2011.gada 3.novembrī Salaspils novada pašvaldības policijas inspektore *J.L.* noformēja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.EM 307593 par to, ka *R.E.* 2011.gada 3.novembrī pulksten 12.45 pameta */vidusskola/* teritoriju, direktores izsniegtu atļauju, lai starpbrīdī pamestu skolas teritoriju, uzrādīt nevarēja *(lietas 21.lapa).*

Ar Salaspils novada domes Administratīvās komisijas (turpmāk – atbildētājs) 2011.gada 16.novembra lēmumu Nr. D62-521/2011 *R.E.* par Salaspils novada domes 2008.gada 11.jūnija saistošo noteikumu Nr.27/2008 „Sabiedriskās kārtības noteikumi Salaspils novada pašvaldības teritorijā" (turpmāk – Saistošie noteikumi) 6.6.apakšpunkta un */vidusskola/* iekšējās kārtības noteikumu 2.1.punkta pārkāpumu piemērots naudas sods Ls 5 apmērā *(lietas 9.lapa).*

Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] *R.E.* likumiskajam pārstāvim mātei *Ž.E.* paziņots par tiesībām pārstāvēt nepilngadīgā intereses administratīvās lietas izskatīšanā. Likumiskais pārstāvis uz lietas izskatīšanu neieradās. *R.E.* uz lietas izskatīšanu neieradās. Par lietas izskatīšanas vietu un laiku paziņots savlaicīgi, ievērojot Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) $268.^{1}$ panta nosacījumus.

[1.2] *R.E.* pašrocīgi rakstītā paskaidrojumā norāda, ka nevēlas būt ierobežots, protokols noformēts neatbilstoši cilvēktiesību prasībām. Paskaidrojums uzrakstīts */vidusskola/* dežūradministratora *S.Z.* klātbūtnē.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, *R.E.* (turpmāk – pieteicējs) pilnvarotā pārstāve *Ž.E.* iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par Lēmuma atcelšanu un zaudējumu Ls 36 apmērā atlīdzināšanu, pamatojot to ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Apstrīdētajā administratīvajā aktā nav visu nepieciešamo rekvizītu, lai dokumentam būtu juridisks spēks.

[2.2] Tiesību normas neparedz pašvaldībai izdot saistošos noteikumus, kuros būtu paredzēta atbildība par izglītības iestādes iekšējo noteikumu neievērošanu.

[2.3] *R.E.* ne ar vienu skolas iekšējās kārtības noteikumu nav iepazīstināts.

[2.4] Skolas iekšējās kārtības noteikumos nav paredzēts naudas sods par to pārkāpšanu.

[2.5] Administratīvā pārkāpuma protokols noformēts, pārkāpjot bērna tiesības.

[3] Atbildētājs rakstveida paskaidrojumos tiesai pieteikumu neatzīst. Atbildētājs paskaidro, ka Lēmumā ir norādīts viss LAPK 274.panta otrajā daļā minētais, Saistošie noteikumi izdoti Salaspils novada domes kompetences ietvaros, skolas iekšējās kārtības noteikumi publicēti skolas interneta mājas lapā, tie ir saistoši ikvienai fiziskai un juridiskai personai skolas teritorijā. Atbildētājs norāda, ka administratīvā komisija ir ņēmusi vērā lietā esošos pierādījumus, *R.E.* tika iepazīstināts ar LAPK 260.pantā noteiktajām tiesībām un pienākumiem.

[4] Pieteicēja pārstāvis tiesas sēdē pieteikumā izteikto prasību uzturēja.

[5] Atbildētāja pārstāve pieteikumu neatzina.

[6] Tiesas sēdē nopratinātas liecinieces *J.L.* un *V.K.*

Motīvu daļa

[7] Vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, uzklausījusi tiesas sēdē procesa dalībnieku paskaidrojumus un liecinieku liecības, tiesa atzīst, ka pieteikums ir daļēji pamatots un apmierināms.

[8] LAPK 9.panta pirmā daļa noteic, ka *par administratīvo pārkāpumu atzīstama prettiesiska, vainojama (ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīta) darbība vai bezdarbība, kura apdraud valsts vai sabiedrisko kārtību, īpašumu, pilsoņu tiesības un brīvības vai noteikto pārvaldes kārtību un par kuru likumā paredzēta administratīvā atbildība*.

No iepriekš minētās tiesību normas izriet, ka administratīvās atbildības pamats ir administratīvā pārkāpuma sastāvs, kas jākonstatē personas nodarījumā. Proti, jākonstatē LAPK paredzēto objektīvo un subjektīvo pazīmju kopums – administratīvā pārkāpuma objekts, objektīvā puse, subjekts un subjektīvā puse *(sal. Augstākās tiesas Senāta 2006.gada 22.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-571/2006 8.punkts)*.

[9] 2011.gada 3.novembrī noformēts administratīvā pārkāpuma protokols Nr.EM 307593 par to, ka *R.E.* 2011.gada 3.novembrī pulksten 12.45 pameta */vidusskola/* teritoriju, direktores izsniegtu atļauju, lai starpbrīdī pamestu skolas teritoriju, uzrādīt nevarēja *(lietas 21.lapa). R.E.* protokolu parakstīt atteicies, protokolam pievienojis paskaidrojumu, norādot, ka nevēlas būt ierobežots, protokols sastādīts neatbilstoši cilvēktiesību prasībām *(lietas 23.lapa).*

Salaspils novada domes Administratīvā komisija secinājusi, ka *R.E.* ar savu rīcību pārkāpis Saistošo noteikumu 6.6.apakšpunkta nosacījumus un */vidusskola/* iekšējās kārtības noteikumu 2.1.punkta nosacījumus, tādējādi saskaņā ar saistošo noteikumu 15.punktu saukusi viņu pie administratīvās atbildības, piemērojot naudas sodu Ls 5 apmērā.

Savukārt *R.E.* šim lēmumam nepiekrīt un cita starpā uzskata, ka tiesību normas neparedz pašvaldībai izdot saistošos noteikumus, kuros būtu paredzēta atbildība par izglītības iestādes iekšējo noteikumu neievērošanu, skolas iekšējās kārtības noteikumos nav paredzēts naudas sods par to pārkāpšanu.

Ievērojot minēto, tiesa konstatē, ka lietā ir strīds par to, vai *R.E.* ir pārkāpis Saistošo noteikumu 6.6.apakšpunkta un */vidusskola/* iekšējās kārtības noteikumu 2.1.punkta nosacījumus un pamatoti saukts pie administratīvās atbildības.

[10] No lietas materiāliem izriet, ka *R.E.* saukts pie administratīvās atbildības par skolas iekšējās kārtības noteikumu pārkāpšanu, proti, mācību dienas laikā atstāja skolas teritoriju bez skolas administrācijas izsniegtas atļaujas. Respektīvi, *R.E.* saukts pie administratīvās atbildības par skolā noteiktās kārtības pārkāpumiem.

[10.1] */vidusskola/* iekšējās kārtības noteikumi izdoti saskaņā ar Izglītības likumu, Vispārējās izglītības likumu, Bērnu tiesību aizsardzības likumu, Ministru kabineta noteikumiem Nr.1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos" un Salaspils novada pašvaldības iestādes „Salaspils 1.vidusskola" nolikumu, apstiprināti ar 2010.gada septembra */vidusskola/* rīkojumu Nr.280.

/vidusskola/ iekšējās kārtības noteikumi noteic skolēnu pienākumus, prasības skolēniem un viņu tiesības, kā arī sekas par šo noteikumu neievērošanu.

Saskaņā ar */vidusskola/* iekšējās kārtības noteikumu 2.1.punktu skolēniem ir jāuzturas skolas teritorijā. Savukārt skolēna atbildība par skolas disciplīnas pārkāpumiem ir paredzēta */vidusskola/* iekšējās kārtības noteikumu nodaļā „Atbildība par iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu".

[10.2] Tiesību teorijā atzīts, ka īpaši pakļautās personas ir arī skolēni un studenti (ciktāl tas attiecas uz iekšējās darbības un kārtības noteikumiem). Pārvaldes lēmumi, kas skar īpaši pakļautās personas ir administratīvie akti, ja tie nodibina, maina vai izbeidz statusu, disciplinārsodīšana vai būtiski ierobežo cilvēktiesības. Savukārt pārvaldes lēmumi, kas skar īpaši pakļautās personas un nav administratīvie akti ir tādi lēmumi, kas attiecas uz darba organizāciju (*Autoru kolektīvs. J.Briede u.c. Administratīvā procesa vispārīgie noteikumi un administratīvais process iestādē. Shēmas. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2003. – 18. lpp.*). Tādējādi skolēni ir pieskaitāmi pie personām, kas atrodas īpašās pārvaldes attiecībās, t.i., ir uzskatāmi par īpaši pakļautām personām.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka starp *R.E.* un skolu, kurā viņš izglītojas, pastāv īpašas pakļautības attiecības, tai skaitā, pastāv *R.E.* pienākums pakļauties iekšējās kārtības noteikumiem. Līdz ar to *R.E.* un */vidusskola/* attiecības risināmas šīs izglītības iestādes ietvaros – piemērojot */mācību iestāde/* iekšējās kārtības noteikumu nodaļā „Atbildība par iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu" paredzētos disciplinārsodus, nevis saucot skolēnu pie administratīvās atbildības, pamatojoties uz Saistošo noteikumu 6.6.punktu.

[11] Saistošie noteikumi izdoti saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām" 43.panta pirmās daļas 4.punktu, kas noteic, ka *dome ir tiesīga izdot saistošus noteikumus paredzot administratīvo atbildību par to pārkāpšanu, ja tas nav paredzēts likumos, šādos jautājumos: (..) par sabiedrisko kārtību (..)*.

No minētās normas izriet, ka dome ir tiesīga izdot saistošus noteikumus, paredzot administratīvo atbildību par sabiedriskās kārtības pārkāpšanu, ja tas nav paredzēts citos likumos.

Saistošo noteikumu 1.punkts noteic, ka *šie noteikumi ir izstrādāti, lai nodrošinātu sabiedrisko kārtību un sabiedrības drošību Salaspils novada pašvaldības teritorijā, apkarotu žūpību un netiklību publiskās un sabiedriskās vietās, bet III nodaļā ir noteikta administratīvā atbildība par saistošo noteikumu neievērošanu.*

Tiesībās ar sabiedrisko kārtību tiek saprasta tiesību normām un sadzīves noteikumiem atbilstoša kārtība sabiedrībā, kas nodrošina iestāžu, uzņēmumu un organizāciju netraucētu darbību, cilvēku mierīgu dzīvi, darbu un atpūtu, kā arī īpašuma un citu tiesību un interešu aizsardzību *(Krastiņš U. Juridisko terminu vārdnīca. - Rīga: Nordik, 1998, 230.lp.)*.

Tādējādi Saistošie noteikumi ir vērsti uz sabiedriskās kārtības aizsardzību Salaspils novada teritorijā.

[11.1] *R.E.* ar Lēmumu saukts pie administratīvās atbildības, pamatojoties uz Saistošo noteikumu 6.6.apakšpunktu, kas noteic, ka publiskās vietās aizliegts neievērot valsts un pašvaldības organizāciju, iestāžu un uzņēmumu iekšējās kārtības noteikumu prasības. Saistošo noteikumu 15.punkts noteic, ka par Saistošo noteikumu 6.6.apakšpunkta prasību neievērošanu uzliek naudas sodu līdz simts latiem.

Tātad, lai personu sauktu pie administratīvās atbildības saskaņā ar šo tiesību normu, nepieciešams konstatēt, ka persona ir pārkāpusi iekšējās kārtības noteikumus valsts un pašvaldības organizācijā, iestādēs un uzņēmumos.

[11.2] Saistošajos noteikumos jēdziena „iekšējās kārtības noteikumi" skaidrojums nav dots. Līdz ar to ir noskaidrojums minēta jēdziena saturs.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 73.panta pirmās daļas 5.punkts noteic, *ka publiskas personas orgāns un amatpersona savas kompetences ietvaros izdod iekšējos normatīvos aktus par (..) uzvedības noteikumiem iestādē*.

Savukārt saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 16.panta pirmo daļu *iekšējais normatīvais akts ir saistošs tam publisko tiesību subjektam, kas šo aktu izdevis, kā arī šim*

publisko tiesību subjektam padotajām institūcijām. Privātpersonām iekšējais normatīvais akts nav saistošs.

Tādējādi iekšējās kārtības noteikumi ir iekšējais normatīvais akts, kas nosaka uzvedības noteikumus konkrētajā iestādē, ietverot noteiktu uzvedības modeli un iedibinot noteiktu vienotu kārtību iestādē (piemēram, darba kārtības noteikumus, uzvedību u.c. jautājumus, kas attiecas uz iestādes darbību). Savukārt iekšējās kārtības noteikumi uz personām, kas nav padotības attiecībās ar konkrēto iestādi, nav piemērojami.

[11.3] Taču Saistošo noteikumu 6.6.punktu nav iespējams aplūkot atrauti no normatīvā akta konteksta. Ievērojot to, ka Saistošie noteikumi ir vērsti uz sabiedriskās kārtības aizsardzību Salaspils novada teritorijā, tiesa secina, ka likumdevēja mērķis ir ar Saistošo noteikumu 6.6.punktu noteikt trešo personu administratīvo atbildību par sabiedriskās kārtības neievērošanu valsts un pašvaldības organizācijās, iestādēs un uzņēmumos, t.i., Saistošo noteikumu 6.6.punkts punkts ir piemērojams gadījumos, ja administratīvo pārkāpumu iestādē (pārkāpta sabiedriskā kārtība iestādē) ir izdarījusi trešā persona, nevis pakļautības attiecībās ar iestādi esoša persona.

[11.4] Ņemot vērā to, ka Saistošo noteikumu 6.6 punkts noteic administratīvo atbildību par sabiedriskās kārtības neievērošanu iestādē [11.1], tiesa atzīst, ka atbildētājs konkrētajā lietā piemērojis tiesību normu, kas neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem. Līdz ar to atbildētāja Lēmums neatbilst materiālo tiesību normām.

[12] Administratīvā procesa likuma 84.pants noteic, ka administratīvais akts ir *tiesisks, ja tas atbilst tiesību normām, bet prettiesisks, ja neatbilst tiesību normām*.

Kā norādīts tiesību teorijā, izšķir administratīvā akta materiālo un procesuālo prettiesiskumu. Materiālā tiesiskuma prasības ietver pareizu materiālo tiesību normu izvēli, interpretēšanu un piemērošanu konkrētajam gadījumam.

No minētā izriet, ka, piemērojot lietas faktiskajiem apstākļiem neatbilstošu materiālo tiesību normu, administratīvais akts atzīstams par prettiesisku.

Konkrētajā lietā atbildētājs pārsūdzēto Lēmumu pamatojis ar tiesību normu, kura neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem, līdz ar to pārsūdzētais Lēmums ir atzīstams par prettiesisku un atceļamu.

[13] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa uzskata, ka pārējos procesa dalībnieku argumentus nav nepieciešams analizēt, jo tie pēc būtības nevar mainīt tiesas secinājumus par to, ka Lēmums neatbilst materiālo tiesību normām, līdz ar to tiesa šos argumentus neatrunās.

[14] Saskaņā ar LAPK 7.panta pirmo daļu *nevienam nevar piemērot ietekmēšanas līdzekli par administratīvo pārkāpumu citādi kā uz likuma pamata un likumā noteiktajā kārtībā*.

Saskaņā ar LAPK 272.pantu institūcijai, *izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jānoskaidro, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai attiecīgā persona ir vainīga tā izdarīšanā, vai šo personu var saukt pie administratīvās atbildības, vai ir nodarīts mantisks zaudējums, kā arī jānoskaidro citi apstākļi, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā*.

Tiesa atzīst, ka atbildētājs nepareizi piemēroja materiālās tiesību normas un, pieņemot Lēmumu, nav vispusīgi un objektīvi izvērtējis visus lietas apstākļus, kā rezultātā *R.E.* nepamatoti saukts pie administratīvās atbildības, pamatojoties uz Saistošo noteikumu 6.6.punktu.

[15] Saskaņā ar LAPK 239.panta 1.punktu *lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā nevar iesākt, bet iesāktā lietvedība jāizbeidz, ja nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva*. Savukārt saskaņā ar LAPK 286.panta pirmās daļas 3.punktu *iestāde vai tiesa, izskatot sūdzību vai protestu par lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, atceļ lēmumu un izbeidz lietu*. Līdz ar to pārsūdzētais lēmums ir atceļams, savukārt lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā, kas uzsākta saskaņā ar administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.EM 307593, ir izbeidzama.

[16] Pieteikumā izteikts lūgums atlīdzināt zaudējumus Ls 36 apmērā par juridiskās palīdzības sniegšanu.

LAPK 260. un 262.pants paredz, ka personai, kuru sauc pie administratīvās atbildības, ir tiesības izmantot advokāta palīdzību, kā arī lietas izskatīšanā piedalīties ar pārstāvja palīdzību atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) noteikumiem.

Līdz ar to tiesa vērtē, vai pieteicējam ir atlīdzināmi izdevumi saistībā ar juridiskās palīdzības sniegšanu.

[17] Saskaņā ar APL 18.panta ceturto daļu administratīvajās lietās, kas adresātam ir sarežģītas, pēc iestādes vai tiesas lēmuma, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, tās pārstāvim izmaksā atlīdzību no valsts budžeta. Atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību saskaņā ar APL 18.panta ceturto daļu noteicis Ministru kabinets ar 2004.gada 24.augusta noteikumiem Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta".

Tiesas ieskatā, ja administratīvo tiesu praksē administratīvo pārkāpumu lietas netiek uzskatītas par sarežģītākajām lietām, tad cilvēkam bez juridiskām zināšanām tā var nešķist. Tāpēc ikviens pēc saviem ieskatiem var izmantot advokāta vai pārstāvja palīdzību, samaksājot par sniegtajiem pakalpojumiem. Taču ne visi advokāta vai pārstāvja pakalpojumi ir atmaksājami no valsts budžeta. Līdz ar to APL 18.panta ceturtajā daļā, lemjot par izdevumu atlīdzināšanu, ir iekļauta prasība izvērtēt fiziskās personas mantisko stāvokli. Arī Ministru kabineta 2004.gada 24.augusta noteikumu Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta" (izdoti saskaņā ar APL 18.panta ceturto daļu,) 2.punkts noteic, ka lēmumu par atlīdzības izmaksāšanu pieņem iestāde vai tiesa, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli.

Tā kā tiesai nav iesniegti pierādījumi tam, ka pieteicēja ģimenes mantiskais stāvoklis ir tāds, ka pārstāvja pakalpojumu apmaksa ir sagādājusi grūtības, tiesa noraida *R.E.* lūgumu atlīdzināt izdevumus par juridiskās palīdzības sniegšanu.

Vienlaikus tiesa norāda, ka atteikums izmaksāt atlīdzību saskaņā ar APL 18.panta ceturto daļu neliedz personai prasīt atlīdzinājumu, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu un 253.panta pirmo daļu, kā arī Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 239.panta 1.punktu un 286.panta pirmās daļas 3.punktu, tiesa

nosprieda

daļēji apmierināt *R.E.* pieteikumu.

Atcelt Salaspils novada domes Administratīvās komisijas 2011.gada 16.novembra lēmumu Nr. D62-521/2011 ar tā pieņemšanas dienu un administratīvo lietvedību izbeigt.

Noraidīt *R.E.* lūgumu par zaudējumu Ls 36 apmērā par juridiskās palīdzības sniegšanu atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Hāzenfuse